

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Hermann Zsigmond ügyvéd (1121 Budapest, Hóvirág út 24.) által képviselt I.rendű felperes neve I. rendű és II.rendű felperes neve II. rendű (mindketten: I.rendű felperes címe) felpereseknek, a dr. Sámuel Ágnes ügyvéd (1052 Budapest, Szervita tér 5. IV/2.) által képviselt I.rendű alperes neve I. rendű és II.rendű alperes neve II. rendű (mindketten I.rendű alperes címe) alperesek ellen kizárólagos örökös minőség megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. szeptember 8. napján meghozott 6.P.22.044/2008/18. számú ítélete ellen a felperesek részéről 22. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 200.000 (Kétszázezer) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 900.000 (Kilencszázezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Sz.O. és B.Z. 2006. november 3. napján a déli órákban az állandó jelleggel nyitva lévő bejárati ajtón bejutva, a B-i lakásukban holtan találták D.Á.A., (továbbiakban: I. rendű örökhagyó) és házastársát D.Á.A.-né született V.G. (továbbiakban: II. rendű örökhagyó). A BRFK Hivatala Bűnügyi Technikai Osztálya a helyszíni és halottszemle során tüzeset nyomait fedezte fel, ezért a ... Tűzoltó-parancsnokság is helyszíni szemlét tartott. Az ennek eredményeként készült összefoglaló jelentés (2006. november 21., 5432/3/2006. szám) szerint a tüzeset 2006 november 2. napján kb. 22 és 23 óra között keletkezett a háromszintes, tetőtér beépítéses családi ház földszintjén található, félköríves 25 m²-es nappaliban. A bejáratától jobbra, szinteltolással, egy kb. 2 méteres lépcsőkarú, oldalt kovácsoltvas lépcsőn lehet feljutni az étkezőkonyhába. A nappaliban a lépcső mellett jobbra egy elszenesedett fakeretes ágy maradványai voltak, a tüzeset következtében csak ez égett el, a környezetében lévő berendezési tárgyak csak felületükön égtek meg, illetve kormozódtak, az I. rendű örökhagyó a nappaliban az asztal és a fotel közötti

részen feküdt, fején fizikai behatástól származó sebhely volt. A II. rendű örökhagyót az étkező helyiség padlóján találták meg, lábánál a kerámia burkolaton a test elmozdulásával okozott nyomok voltak megfigyelhetők. A konyhában a hűtőszekrény ajtaja nyitott volt, a konyha és az étkező falai, továbbá a hűtőszekrényben tárolt élelmiszerek is erősen kormozódott állapotban voltak. A tanú elmondása szerint a mozgásában korlátozott II. rendű örökhagyó igen erős dohányos volt, a szemle során az ágy támlája mögötti térelválasztón egy karton felbontatlan cigarettát találtak, illetve a megégett ágy előtt a földön egy üres cigarettás doboz hevert. Az ágy előtt elégett használati tárgyak között egy eltört konyakos üveget is lehetett látni, ezért vélhetően a II. rendű örökhagyó az esti órákban fogyasztott az üveg tartalmából. Az I. rendű örökhagyó a ház első szintjén tartózkodhatott, erre utal az emeleti hálósobában bekapcsolva hagyott televízió készülék és a ház külső világításának bekapcsolt állapota. A tüzesetet egy, az ágy betétjére eső égő dohányparázs okozhatta, ami nem gyújtotta lángra az ágyneműt és az ágybetétet, hanem az lassan izzott, parázlott. A II. rendű örökhagyó vélhetően észlelte az ágynemű, illetve az ágybetét izzását, ezért elindult a magasabban fekvő konyha vagy fürdőszoba irányába. A belélegzett égésgázoktól feltehetően rosszul lett és összeesett. A felső szinten tartózkodó I. rendű örökhagyó valószínűleg észlelhette a füstöt, illetve meghallhatta a II. rendű örökhagyó elesését, vagy esetleges segítségkérését, és a földszintre leérve megpróbálta testét a hátsó kijárat felé vonszolni. Miután az égésgázokat ő is belélegezte, rosszul lett foghatta el, ezért elindulhatott az alsó szinten a bárpult előtti telefonkészülékhez. Utközben valószínűsíthetően rosszul lett, feldöntött egy állólámpát, neki esett a komódnak és fejét a porcelán kehelynek ütötte. Ennek következtében elesett és vélhetően a belélegzett égésgázoktól elhalálozott.

Az Igazságügyi Orvostani Intézetben végzett boncjegyzőkönyv szerint mindkét örökhagyó halálát CO mérgezés okozta légzési és keringési elégtelenség váltotta ki. A vizsgálatok alapján az I. rendű örökhagyó véréből 1,88 ezrelék alkoholt és 26,95 CO Hgb-t, a II. rendű örökhagyó véréből 3,066 ezrelék alkoholt és 85,7 CO Hgb-t mutattak ki. A rendkívüli halálesetet kivizsgáló BRFK ... kerületi Rendőrkapitányság megkeresésére az Igazságügyi Orvostani Intézet a ... napján kelt kiegészítő véleményében utalt arra, hogy amennyiben a légtérben a szénmonoxid azonos koncentrációban található és a mérgezést elszenvedők lényegében egészséges szervezetű egyéneknek tekinthetők, ilyen esetekben az a személy hal meg korábban, akinek véréből alacsonyabb CO Hgb koncentráció mutatható ki. A konkrét esetben nincs adat arra, hogy a légtérben milyen CO koncentráció volt, annak milyen volt az eloszlása, az egyes helyiségekben milyen volt a légáramlás, ehhez képest hogyan helyezkedtek el a testek, volt-e például nyitott nyílászáró. Nem ismeretes továbbá a lakásban kialakult esetleges CO₂ koncentráció sem. Erre tekintettel nincs lehetőség kétséget kizáróan megállapítani azt, hogy melyik személy halt meg a másikhoz képest korábban.

A BRFK ... Kerületi Rendőrkapitánysága a 2007. február 20. napján meghozott 145-1/1225/2006. számú határozatával a rendkívüli haláleset kivizsgálásával kapcsolatos eljárást határozatával befejezte. Indokolása szerint a balesetet nagy

valószínűséggel az okozta, hogy a II. rendű örökhagyó súlyosan ittas állapotban fekhelyén dohányzott, miközben elaludt, az ágynemű tüzet fogott. A segítségére siető I. rendű örökhagyó megpróbálta feleségét a helyszínről elvonszolni, miközben ő is halálos füstmérgezést szenvedett. A beszerzett orvosszakértői vélemény alapján nem lehet kétséget kizáróan megállapítani, hogy a házaspár melyik tagja halt meg korábban. A határozat ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést és különböző tényekre, körülményekre hivatkozással kérték az elhalálozási sorrend megállapítását. Ehhez előterjesztették a Sz-i Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kar Igazságügyi Orvostani Intézetétől V.T. egyetemi tanár szakértői véleményét, aki véleményében valószínűsítette, hogy a II. rendű örökhagyó már a tűz kezdetén a földre került, az I. rendű örökhagyó halála abban az időben állt be, amikor a tűz már önmagát csaknem teljesen eloltotta, ezáltal az I. rendű örökhagyó halála enyhe fokú szénmonoxid mérgezés mellett kialakuló oxigénhiány miatt egy későbbi időpontban állott be. Utalt a szakértő arra is, hogy az elhalálozás sorrendje, a két személy halála között eltelt idő, orvosszakértői módszerekkel nem állapítható meg, ehhez az égés dinamikájának, illetve a füstgázok felszaporodásának, időbeli lefolyásának ismerete lenne szükséges, amelyre nézve adatok nem állnak rendelkezésre. A BRFK a 2007. április 6. napján kelt határozatával a fellebbezést elutasította.

A felperesek által indított perben a Fővárosi Bíróság a 2008. március 26. napján meghozott 15.K.32725/2007/7. számú ítéletével a BRFK elsőfokú határozatát a 2007. február 20. napján kelt másodfokú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú közigazgatási szervet új eljárásra kötelezte. Előírása szerint az új eljárás során a felperesek közigazgatási eljárásban előterjesztett beadványaiban és a keresetlevelében írtak, valamint a magánszakvélemény, illetőleg a rendelkezésre álló egyéb feltárt adatok összevetésével, szükséghez képest további bizonyítás felvételével kell megállapítást tenni az örökhagyók halála bekövetkezésének időpontjával kapcsolatban.

A BRFK ... Kerületi Rendőrkapitánysága a 2008. november 21. napján meghozott újabb, 01391-1-917/2008. számú határozatával az eljárást befejezte. Kifejtett indokolása szerint a bíróság jogerős ítélete alapján az újabb eljárásban tisztázandó körülmények közé tartozott a rendkívüli haláleset okának felderítésén túl a haláleset bekövetkezésének időpontja is, mint alapvető jelentőségű körülmény. A lefolytatott új eljárás során ismételten igazságügyi orvosszakértő kirendelésére került sor, aki véleményében megerősítette, hogy az örökhagyók halálát egyaránt szénmonoxid mérgezés okozta. Véleményéből kitűnően teljes határozottságú vélemény a tekintetben nem adható, hogy melyik személy halt meg korábban, orvosszakértői módszerekkel a felperesek okfejtése nem cáfolható, de az abban foglaltak sem bizonyítják kétséget kizáróan az általuk állított elhalálozási sorrendet. A F. Tűzoltóparancsnokság kiegészítő véleményéből kitűnően a tűz keletkezésének idejére nem állnak rendelkezésre közvetlen bizonyítékok, az 22-23 óra közötti időben vélelmezett. A fellebbezők hivatkozása szerint a lakásban lévő faliórák által mutatott idő alapján lehetséges a tűz keletkezési idejének pontosabb meghatározása. A rendelkezésre álló fényképeken két falióra látható. Az egyik, az

ajtó feletti fehér falióra kormos számlapján 8 és 9 óra között korommal határolt fehér párhuzamos oldalú terület látható. Az éles határoló vonal azt jelenti, hogy a kormozó égés ideje alatt a mutató mozdulatlan volt. A számlapon a tiszta terület úgy jelenhetett meg, hogy a mutató szinte felfeküdt a számlapra és nem tudott a korom alá áramlani, mert takarva volt. Ez az állapot minimum 10-15 percig fennállt az izzó, de lassú lefolyású tűznél. A hatóság álláspontja szerint abban az esetben, ha az óra járt, akkor térben és időben a jelenlévő kormos gágréteg következtében egy elmosódó hegyesszögű háromszög alakú határoló vonalnak kellett volna megjelennie az óramutató mozgása hatására. Lehetséges azonban az is, hogy az óra a mennyezet alatt a forró gágréteg kialakulásának fázisában a hőtől károsodott és megállt. Az órát ábrázoló képeket összevetve tapasztalható, hogy a kismutató más helyzetben állt, tehát az ismeretlen ok következtében változtatta meg helyzetét. A tűzoltóság által készített másik felvételen egy földön fekvő, fekete szegélyű négyszögletes falióra 9 óra 52 percet mutatott. Az órákkal kapcsolatban összegezve, az nem állapítható meg, hogy a tüzeset idején az órák álltak vagy működtek-e, illetve, hogy a pontos időt mutatták-e. Erre figyelemmel azokra alapozva a tűz keletkezési idejét nem lehet pontosan meghatározni.

A II. rendű örökhagyó teste alatt a padlóburkolat nem kormozódott, ennek alapján megállapítható, hogy a test még a kormozó égés előtt a padlón feküdt. Az I. rendű örökhagyó teste alatt kismértékű kormozódás arra utal, hogy a tűz idején mozgott a lakásban és az erősen kormozó fázisban került a padlóra. Ezt erősítik meg a tárgyakon, felületeken észlelt különböző mértékű kormozódások, amelyek a tárgyak elmozdulása révén jöttek létre. Az eltérő időkből padlóra kerülő személyek a helyiségben meghatározhatatlanul áramló és különböző koncentrációjú szénmonoxidot lélegezhettek be, amelynek sűrűsége közel megegyező a levegővel, így térbeli eloszlása a környezeti változók függvénye. Mindezekre figyelemmel az örökhagyók elhalálozási sorrendjére vonatkozó megállapítást a tűzvizsgáló sem tudott adni és annak meghatározására egyéb körülmény sem merült fel. A határozatot a felperesek fellebbezése folytán a BRFK Bűnügyi Főosztálya annyiban változtatta meg, hogy a határozat ellen a 2004. évi CXL törvény 109. § (1) bekezdése alapján a közléstől számított 30 napon belül a F. Bíróságnál felülvizsgálatra irányuló kereset nyújtható be.

Az örökhagyók közös hagyatéki eljárásában a közjegyző végintézkedés hiányában, a törvényes öröklés rendje szerint az I. rendű örökhagyó hagyatékát gyermekeinek, a felpereseknek, a II. rendű örökhagyó hagyatékát pedig szüleinek, az alpereseknek adta át. A hagyatékátadó végzés indokolása szerint a II. rendű örökhagyó törvényes örökösei szerint az örökhagyók halála egy időben következett be, míg az I. rendű örökhagyó örökösei szerint az I. rendű örökhagyó házastársát követően hunyt el, ezért mindkét örökhagyó hagyatékára igényt tartottak. Adat arra vonatkozóan, hogy melyik örökhagyó hunyt el előbb, nem merült fel, a hagyatéki eljárásban becsatolt okirati bizonyítékok az örökhagyók halálának pontos időpontja meghatározására nem alkalmasak. Erre figyelemmel a közjegyző a hagyatékot a halálesetek azonos időpontjára figyelemmel mindkét örökhagyó törvényes örököseinek adta át.

ideiglenes hatállyal, azzal, hogy az érdekelt figyelembe nem vett igényét perben érvényesítheti.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy D.Á.A-né II. rendű örökhagyó után törvényes örökösként házastársa D.Á.A. az I. rendű örökhagyó örökölt a Ptk. 607. § (4) bekezdése alapján, ebből következően mindkét hagyaték Ptk. 607. § (2) bekezdése szerinti örökösei. Állították, hogy az örökhagyók nem egyszerre hunytak el, elhalálozásaik sorrendjének és haláluk okának megállapítása a rendőrség hatáskörébe tartozó, hatósági feladat. Az elsőfokú közigazgatási hatóság határozatképtelenségét szemlélteti, hogy megállapítása szerint az elhalálozások sorrendje nem állapítható meg, amit a másodfokú határozat is jóváhagyott azzal, hogy annak megállapítása nem tartozik a rendőrség hatáskörébe. Erre figyelemmel a szabad bizonyítás elve szerint az általuk részletesen kifejtett érvek, tények, körülmények alapján kérték annak megállapítását, hogy az I. rendű örökhagyó a II. rendű örökhagyót követően hunyt el.

Az alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték, álláspontjuk szerint a házaspár elhalálozásának sorrendisége kétséget kizáróan nem állapítható meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felpereseket, hogy fizessenek meg az alpereseknek egyetemlegesen 450.000 forint perköltséget. További rendelkezése szerint a felperesek költségmentessége folytán le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet indokolása szerint a Ptk. 598. § -a értelmében az ember halálával hagyatéka, mint egész száll az örököseire. A halál időpontjának megállapítása ezért igen lényeges, mert ehhez az időponthoz kapcsolódik az örökhagyó átszálló vagyonának és az öröklés szempontjából számba jöhető személyek köre. A Ptk. 22. § -a szerint a jogképesség a halállal szűnik meg. A halál tényének mikéntjét az erre irányadó halotti anyakönyvi kivonattal lehet igazolni, de nem kizárt, hogy kivételesen ettől eltérő módon kerüljön sor a halál megállapítására. A perbeli esetben nem volt vitás, hogy mindkét örökhagyó meghalt, a felperesek kérelme folytán a közös veszélyben történt halálra figyelemmel a bíróságnak az örökhagyók halálának sorrendjével kapcsolatban kellett állást foglalnia, mert az meghatározó jelentőséggel bír a jogutódlás szempontjából. A halál, ezáltal a jogképesség megszűnése időpontjának megállapítása orvosszakértői szakkérdés. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. 216-217 §-aikban ad definíciót a halál fogalmáról. Ez alapján a klinikai halál a légzés, a keringés, vagy az agy működésének átmeneti megszűnése, ami azonban nem jelenti a halál, vagy az agyhalál beálltát. Az agyhalál, a működésének teljes és visszafordíthatatlan megszűnése. A bírói gyakorlat a halál időpontjának megállapítása szempontjából több orvostudományi feltétel együttes meglétét tartja szükségesnek vizsgálni. Ezek a kritériumok: a környezetre való minden reakció elvesztése, az izomzat teljes areflexiája, atóniája, a spontánlégzés hiánya, az artériás vérnyomás lezuhanása

(amint azt nem tartják fenn mesterséges eszközökkel), az abszolút egyenes vonalú EEG lelet, amelyet tökéletes technikai eszközökkel nyertek.

A magyar jog nem tartalmaz rendelkezést a közös veszélyben elhunyt személyek elhalálozási sorrendjének vélelme tekintetében. Erre figyelemmel a bíróság igazságügyi orvosszakértői véleményt szerzett be az örökhagyók halálának időpontja megállapítására. A kirendelt orvosszakértő véleményében megállapította, hogy az elhalálozás sorrendje csak valószínűsíthető, miszerint az I. rendű örökhagyó hunyhatott el a később, teljes bizonyossággal azonban nem zárható ki, hogy rosszullétét és elesését a szénmonoxid okozta izomgyengeség váltotta ki és halálát a magas széndioxid koncentráció mellett szívritmuszavar is okozhatta. Erre figyelemmel a véreből kimutatható szénmonoxid értéket figyelembe véve, rosszullétét követően azonnal, illetve csaknem azonnal életét veszítette. Ezzel szemben a II. rendű örökhagyó a szénmonoxidot hosszabb ideig lélegezte be, aki a széndioxid felszaporodása idején agónia, vagy eszméletlenség állapotában a padló közelében feküdve, széndioxidot belélegezve hunyhatott el a légzőközpont bénulása miatt. Ebből következően az örökhagyók elhalálozási sorrendje inkább logikai következtetéssel valószínűsíthető.

A bíróság álláspontja szerint felperesek egyes érvei elfogadhatók, a lakásban fellelhető órákkal kapcsolatos hivatkozásuk azonban nem vehető figyelembe, mert azok haláleset előtti működésére és pontosságára adat nem merült fel. A helyszíni szemle kapcsán arra sem merült fel adat, hogy a lakásban mobiltelefon volt, ezért a telefonrendszerből való kijelentkezéssel kapcsolatos érvelésük is megalapozatlan.

A megismételt közigazgatási eljárás során hozott másodfokú határozat indokolása szerint a II. rendű örökhagyó agóniája során magától fordult át még életében, tehát őt nem az I. rendű örökhagyó mozdította el. Amennyiben az I. rendű örökhagyó által végrehajtott elmozdítást követően keletkezett a padlón nyom, egyértelműen arra utal, hogy a II. rendű örökhagyó még élt az I. rendű örökhagyó hazaérkezésekor, ebből következően a két halál bekövetkezése között csak percek telhettek el. A bíróság egyetértett a közigazgatási határozat megállapításával, miszerint kétséget kizáró módon a körülmények alapján nem lehet megállapítani, hogy melyik örökhagyó halt meg előbb. A perben kirendelt orvosszakértő véleményéből kitűnően ez orvosszakértői módszerekkel sem igazolható, ennek hiányában pedig a bíróság álláspontja szerint az adott személyek halálának sorrendisége orvosszakértői szempontból kétséget kizáró módon nem bizonyítható. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság nem tartotta indokoltnak a szakértői vélemény kiegészítését, mert a szakértő a rendelkezésre álló valamennyi orvosszakértői vélemény figyelembevételével adott választ a feltett kérdésekre. A bíróság a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a pervesztes felpereseket a perköltség megfizetésére, míg az általuk le nem rótt kereseti illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben annak Pp. 252.§ (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezését kérték.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást nem fejezte be, a jogvita elbírálása szempontjából szükséges lett volna az orvosszakértőt tovább nyilatkoztatni. A bíróság azonban a szakértőt, valamint a peres feleket kérdéseik tekintetében nem nyilatkoztatta meg, ami az ügy érdemére kiható lényeges eljárási szabálysértés. Amennyiben az elsődleges fellebbezési kérelmük nem teljesíthető, a felperesek másodlagosan az elsőfokú ítélet kereset szerinti megváltoztatását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú ítélet jogszabálysértő, mert a bíróság a bizonyítékokat kirívóan okszerűtlenül és a logika szabályaival ellentétesen mérlegelte, ami sérti a Pp. 3. § (4) és (5) bekezdését, továbbá a 206. § (1) bekezdését. A halál időpontjának megállapítása orvosszakértői kérdés, az elsőfokú bíróság azonban nem vette figyelembe a szakértők által előadottakat és logikai következtetéseiket. Az örökhagyók nem közös veszélyben haltak meg, legfeljebb közös helyen és elhalálozási okuk is más. A II. rendű örökhagyó 85,7 százalék szénmonoxid koncentráció miatt hunyt el, elsősorban ez volt a halálához vezető ok. Ezzel szemben az I. rendű örökhagyó vérében csak 26,95 százalékos szénmonoxid mértéket mértek, halálának oka az oxigénhiány miatt keletkezett fulladás volt. Mindkét áldozat belélegzett széndioxidot is, ami bénítja az agy légzőközpontját, amelyből akár egy szippantás is halált eredményez. A II. rendű örökhagyó végig ott volt a tüzeset körül a konyhában, míg az I. rendű örökhagyó csak este kilenc óra után léphetett be, mert félkilenctől kilenc óráig a közértben volt. Ebből következően a II. rendű örökhagyó erős hőhatás alatt állt, amellyel kapcsolatban a szakértő nem nyilatkozott, mert e tekintetben kérdést nem tettek fel neki.

Az elsőfokú bíróság átvette a rendőrhatalom minden alapot nélkülöző feltételezését a falióra működőképessége vagy esetleges nem pontos működése vonatkozásában. Figyelman kívül hagyta, hogy a lakásban az órák működtek, az I. rendű örökhagyó kifejezetten pontos ember volt. Figyelman kívül hagyta továbbá, hogy az I. rendű örökhagyó a II. rendű örökhagyót felemelte, átfordította, ezért maradt ott a fehér nyom a konyha kormos padlóján, ezt követően a korom lerakódása még tovább folytatódott. Fél óra után nem fordul át 80 % fölé a szénmonoxid mérgezéssel egy áldozat sem. Az, hogy az I. rendű örökhagyó esetleg szívritmuszavarban, vagy infarktusban halt volna meg, minden alapot nélkülöző feltételezés. Az I. rendű örökhagyó szívét megvizsgálták, infarktusnak, vagy más betegségnek nyomát nem észlelték.

Gyakorlatilag az elsőfokú bíróság nem kívánta eldönteni a II. rendű örökhagyó elhalálozásának időpontját. Tudományos és logikai okfejtést szándékosan nem fogadott el és nem is mérlegelt. A felpereseknek olyan bírósági gyakorlatról, eseti döntésről nincs tudomásuk, mely szerint csak kétséget kizáró bizonyítással lehetne megállapítani egy adott személy halálának időpontját. A szabad bizonyítás elve és a bírói mérlegelés intézménye ezt nem támasztja alá. Jogi analógiaként kéri figyelembe venni, hogy a haltnak nyilvánítási eljárásban a Ptk. 24. § (1) bekezdésében foglaltak szerint a bíróság a halál napját a körülmények mérlegelése alapján állapítja meg. Ezért a felperesek változatlanul kéri az igazságügyi orvosszakértő kirendelését, illetve megnyilatkoztatását, a korábban feltett kérdéseik vonatkozásában.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek másodfokú perköltségben való marasztalását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság az alapos és indokolt ítéletében helyesen állapította meg a tényállást és abból helyesen következtetett arra, miszerint az örökhagyók halálának sorrendisége nem állapítható meg. A felpereseknek a hatályon kívül helyezésre irányuló kérelmük teljességgel megalapozatlan, ugyanis olyan eljárási szabálysértés nem volt, ami a Pp. 252. § (2) bekezdésében foglaltak alapján az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná. A perbeli esetben a halál bekövetkezésének megállapítása orvosszakértői kérdés volt, amit a beszerzett vélemény szerint bizonyossággal nem lehet meghatározni. Az elsőfokú bíróság ítéletében a szakértői vélemény alapján utalt arra, hogy az I. rendű örökhagyó rosszullétét, majd elesését követően szinte azonnal életét vesztette, míg a II. rendű örökhagyó agónia vagy eszméletlenség állapotában volt. Mindezek a körülmények egyértelművé teszik, hogy az örökhagyók között a halál bekövetkeztének sorrendisége nem állapítható meg, ebből következően az elsőfokú bíróság megalapozott döntést hozott. A felperesek fellebbezésükben ennek logikai úton való megállapíthatóságára hivatkoztak, a halál bekövetkeztének időpontja azonban nem logikai, hanem orvosszakértői kérdés. A peradatok alapján egyébként az sem zárható ki, hogy a I. rendű örökhagyó halt meg előbb.

A fellebbezés alaptalan.

Megalapozatlan a felperesek elsődleges, az elsőfokú ítélet Pp. 252. § (2) bekezdése szerinti hatályon kívül helyezésére irányuló kérelme, mert olyan ok nem merült fel, ami e rendelkezés alkalmazását indokolná. Az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt nem sértett. A kereset elbírálása alapjául szolgáló tények felderítéséhez szükséges bizonyítást lefolytatta, a rendelkezésre álló bizonyítékoknak megfelelően állapította meg a tényállást. Okszerű, a logika szabályainak megfelelő mérlegelésével helyesen jutott arra a következtetésre, hogy a közös veszélyben elhunyt örökhagyók halálának sorrendje nem állapítható meg, ezért érdemi döntése és annak indokolása is megalapozott.

A felperesek alaptalanul hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt sértett, mert az orvosszakértőt „kérdéseikre” nem nyilatkoztatta meg. A Pp. 3. § (4) bekezdése szerint a bíróság mérlegelésétől függ, hogy milyen bizonyítás elrendelését tartja szükségesnek. A felperesek ezzel kapcsolatos érvelésére tekintettel utal az ítélőtábla arra, hogy a perben bizonyítékként értékelt, az örökhagyók halálesetének kivizsgálásával kapcsolatos hatósági eljárásban a felperesek kérelmére a boncolást végző F.E. igazságügyi orvosszakértőt véleménye kiegészítésére hívták fel az örökhagyók elhalálozási sorrendjének meghatározására. Nevezett szakvéleménye szerint az azonos szénmonoxid koncentráció mellett az egészséges szervezetűnek tekinthető, mérgezést szenvedők közül az a személy hal meg korábban, akinek véréből alacsonyabb CO Hgb koncentráció mutatható ki. Miután a konkrét esetben nincs adat a levegőben lévő szénmonoxid koncentrációra, annak eloszlására, az egyes helyiségek légáramlására, a kialakult széndioxid koncentrációra, nincs lehetőség kétséget

kizáróan megállapítani, hogy melyik személy halt meg korábban. A perben kirendelt intézet részéről véleményt nyilvánító P.Z. igazságügyi szakértő ezzel egyező álláspontot foglalt el. Véleménye szerint - mivel nem ismert a lakás egyes területeinek mérgező anyag koncentrációja, az, hogy az elhunyt személyek milyen hosszan és milyen koncentrációban lélegezték be a szénmonoxidot, a széndioxidot, valamint az oxigénszintről sincs adat - orvosszakértői módszerekkel az elhalálozási sorrend nem állapítható meg, az csupán logikai levezetéssel valószínűsíthető. A felperesek a véleményre előterjesztett észrevételükben nem kérdéseket tettek fel a szakértőnek, hanem az örökhagyók fizikai és egészségi állapotának különbözőségére, a tüzeset általuk feltételezett időpontjára, körülményeire és egyéb adatokra hivatkozással állították, hogy a II. rendű örökhagyó halt meg előbb, ezért kérték a vélemény kiegészítését. A felperesek által hivatkozott tények a szakértő véleményében foglaltakra figyelemmel, kizárólag a logikai következtetés körében értékelhetők. A Pp. 177. § (1) bekezdése értelmében a szakértőnek az adott szakkérdésben kell véleményt nyilvánítania. A perben kirendelt szakértő meggyőző és megalapozott szakvéleményében egyértelműen nyilatkozott arra, hogy az örökhagyók halálának sorrendje orvosszakértői módszerekkel nem határozható meg. Az adott kérdésben az orvosi szakkérdés körét meghaladó adatok, tények és körülmények figyelembevételével levezetett logikai következtetés nem orvosszakértői feladat, ezért az elsőfokú bíróság helytállóan mellőzte a felperesek által indítványozott további bizonyítást, a szakértői vélemény kiegészítésének elrendelését.

Ugyancsak alaptalanul kifogásolták a felperesek a bizonyítékok mérlegelését arra hivatkozással, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a szakértők által előadottakat és logikai következtetéseiket. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az ítéltábla az elsőfokú bíróság indokolását kiegészítve utal arra, miszerint a felperesek által felkért V.T. igazságügyi orvosszakértő magánvéleményét - annak tartalmából kitűnően - arra alapította, hogy az I. rendű örökhagyó kültakaróján és légutaiban csekély koromszennyeződést írtak le, ami önmagában azt jelenti, hogy teste viszonylag rövid ideig tartózkodott az égő tárgyak közelében. Utalt arra, hogy a tűzoltóság véleménye szerint a II. rendű örökhagyó a tűz kezdetén földre kerülhetett, míg az I. rendű örökhagyó halála akkor következett be, amikor a tűz önmagát csaknem eloltotta, földre kerülését követően már csak rövid ideig éghetett, ezért mindezek igazolják, hogy elsőként a II. rendű örökhagyó halála következett be. Ugyanakkor hivatkozott arra is, hogy a II. rendű örökhagyónál az agyi oxigénhiány, az agyhalál kialakulását követően szívműködése még viszonylag hosszú ideig - akár 5-15 percig is fennállhatott. Az örökhagyók halálának sorrendjére vonatkozó megállapítását alappal teszi kétségesse, hogy véleménye szerint is a két személy halála között eltelt idő orvosszakértői módszerekkel nem állapítható meg, ahhoz az égés dinamikájának, illetve a füstgázok felszaporodása időbeni lefolyásának ismerete lenne szükséges, melyre vonatkozóan adatok nem állnak rendelkezésre. Mindezekből egyértelműen megállapítható, V.T. szakértő az elhalálozási sorrendet alapvetően nem orvosi adatokra alapítva és nem orvosszakértői módszerekkel határozta meg, hanem arra, a tűzoltósági véleményben foglaltak alapján vont le következtetést. Ezzel összefüggésben

lényeges körülményként kiemelendő, miszerint a szakértő véleményben foglaltakkal szemben, az abban hivatkozott 5432/3/2006. számú, 2006. november 21. napján kelt tűzoltósági összefoglaló jelentés nem tartalmazza, hogy az I. rendű örökhagyó kültakaróján csekély a koromszennyeződés. A F. Tűzoltóparancsnokság 2008. november 4. napján kelt, 5461/2008. számú véleménye tartalmaz ezzel kapcsolatban adatot, nevezetesen azt, hogy az I. rendű örökhagyó teste alatt kismértékű kormozódás volt. Ez arra enged következtetni, hogy a tűz idején mozgott a lakásban és az erősen kormozó fázisban került a padlóra, ezt erősítik meg a környezetében lévő tárgyakon megfigyelhető különböző mértékű kormozódások, amelyek azok elmozdulása révén jöttek létre, a kormozó állapot minimum 10-15 percig állt fenn.

Kiemelendő továbbá, hogy a hatósági eljárásban eljáró és a perben kirendelt szakértők a felperesek által felkért szakértő véleményének helyességét nem erősítették meg. F.E. véleménye szerint V.T. szakértő okfejtése orvosszakértői módszerekkel nem cáfolható és nem alátámasztható, P.Z. szakvéleményéből kitűnően pedig az ismertetett folyamat csupán valószínűsíthető, ami azonban kétséget kizáróan orvosszakértői módszerekkel nem bizonyítható.

A rendelkezésre álló adatok alapján megállapítható, hogy a felperesek egyes tényeket, körülményeket kiragadva és csoportosítva állították össze keresetük ténybeli alapját, amelyek bizonyítása az alperesek védekezésére figyelemmel őket terhelte. Minden alapot nélkülöz állításuk, miszerint a tűz az I. rendű örökhagyó távollétében este, kb. fél kilenckor keletkezett, amelynek során a II. rendű örökhagyó percek alatt meghalt, míg az I. rendű örökhagyó közvetlenül hazatérése után észlelte a tüzet, halála ezt követően, hozzávetőlegesen kilenc óra tíz perckor következett be. Ezt igazolja, hogy az emeletről a tűz keletkezési helyére lefelé vezető kormozott lépcsőn láthatók voltak lábnyomai, a lépcső alján heverték a bevásárolt holmik, továbbá az alsó szinten (falon) lévő, a helyszíni szemlén készült fényképfelvétel szerint hét óra harminc percet mutató órán a kormozott számlap nyolcas és kilences számok között egy fehér csík látható. A lépcsőn lefelé vezető lábnyomokra és a lépcső alján lévő bevásárolt dolgokra a felperesek kizárólag a másodfokú eljárásban hivatkoztak, amelyek a helyszíni szemle során rögzítésre nem kerültek. A helyszíni szemle adatai szerint az emeleti hálósobában a szemle során is bekapcsolt állapotban volt a televízió készülék, ami arra utalt, hogy az örökhagyó a tűz keletkezésekor itt tartózkodott. Az órákkal kapcsolatban nem a bíróság érvelése, hanem a felperesek feltételezéseken alapuló állítása következtlen. A felperesek korábban, a haláleset kivizsgálásával kapcsolatos hatósági eljárásban előterjesztett, 2006. december 11. napján kelt észrevételükben a másik, padlóra esett és kilenc óra ötven percet mutató órára hivatkozással állították azt, hogy az, a mögötte elhelyezkedő vezeték - tűz hatására keletkezett - rövidzárlata miatt esett le a falról és állt meg. Ekkor az I. rendű örökhagyó már otthon volt, az emeleten televíziót nézett, ezért a tűz kilenc óra tizenöt és ötven perc között keletkezett. Az intenzív, kiterjedően nagy hővel járó égésre való hivatkozásuk is alappal kétséges. A tűzoltósági jelentésből kitűnően a nappaliban csak a fakeretes ágy égett el, a mellette lévő térelválasztón egy karton ép, felbontatlan

cigarettacsomag volt és az ágy felett felfüggesztett kép sem égett meg, csupán kormozódott. A 21. számú fényképfelvételen az ágy felett - kép mellett, de szintben lejjebb - egy fából készült falóra is látható, ami szintén nem égett meg. Mindezekre figyelemmel azok a felperesek által hivatkozott tények és körülmények, amelyekre az örökhagyók halálának sorrendjét alapították, nem bizonyítottak.

Helytálló az alperesek ellenkérelmük kiegészítéseként előadott érvelése, mely szerint a rendelkezésre álló adatok alapján az sem zárható ki, hogy az I. rendű örökhagyó halt meg előbb, amellyel az ítélet tábla is egyetért. A rendelkezésre álló iratok alapján egyes adatokból és körülményekből a felperesek által hivatkozott logikai úton állításukkal ellentétes következtetés is levonható.

A hatósági eljárás adataiból kitűnően jelentésében a tűzoltóság is a nyomok alapján, feltételes módon megfogalmazva következtetett az örökhagyók tűz helyszínén való mozgására és egyéb körülményekre. A jelentés valószínűsítette, hogy a II. rendű örökhagyó a nappaliban tartózkodva észlelte a tüzet és annak eloltásához szükséges vízárt ment fel az étkezőkonyha helyiségbe. Rögzítésre került azonban az is, hogy ebben a helyiségben lévő hűtőszekrény ajtaja nyitva volt, a benne lévő élelmiszerek erősen kormozódtak, amelyre figyelemmel feltehető az is, hogy a II. rendű örökhagyó még a tűz észlelése előtt, élelmiszereért ment fel az adott helyiségbe. A helyszínre vonatkozó adatok, fényképfelvételek szerint az étkezőkonyha mennyezete a nappali mennyezeténél kb. fél méterrel alacsonyabban, padlója pedig négy lépcsőfokkal (kb. 80 cm) magasabban helyezkedik el. A szakvéleményekből kitűnően a szénmonoxid a levegőnél könnyebb fajsúlyú, ami ezért a helyiség felső szintjén kezd felszaporodni, míg széndioxid magasabb fajsúlya miatt a normál levegő alatt, a talajszint közelében helyezkedik el, illetve itt ér el nagyobb töménységet. A II. rendű örökhagyó teste alatt a padló nem volt kormos, ami arra utal, hogy még a kormozó fázis előtt került a nappali szoba melletti étkezőkonyha padlójára, a szénmonoxid és széndioxid kezdődő felszaporodása közti területre. A boncjegyzőkönyv szerint a II. rendű örökhagyó véréből kimutatott CO Hgb érték szokatlanul magas volt, ami arra utal, hogy hosszabb ideig lélegezte be a szénmonoxidot, továbbá V.T. véleményéből kitűnően az szénmonoxid mérgezés folytán bekövetkezett agyhalál után szívműködése még viszonylag hosszú ideig, akár 5-15 percig is fennállhatott. Az I. rendű örökhagyó az erősen kormozó fázis előtt esett a nappali padlójára - ahol a tűz keletkezett - és szinte azonnal meghalt. Mindezek azt valószínűsítik, hogy az I. rendű örökhagyó halála következett be előbb.

A kifejtettekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az örökhagyók halálának sorrendje nem határozható meg, ezáltal a keresetet megalapozottan utasította el. Ezért az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint helybenhagyta. Pervesztességére figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket az alperesek javára a képviselőjükkel felmerült ügyvédi munkadíj, mint perköltség megfizetésére. Annak összegszerűségét a képviselő kifejtett tevékenysége figyelembevételével, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (6) bekezdésében foglaltak alapján

mérlegeléssel határozta meg. A felperesek költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. § alapján az állam viseli.

Budapest, 2010. június 10.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke

.Hegedűs Mária s.k.,
előadó bíró

Dr.Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

